

quia secretas non habet partes : ita ergo & in coloribus sunt colores remissi atque perfecti : indicium est sinceritas , sunt pleniores & magis intensi , sed imperfecti , quia impuri. Dices ergo hic perfectus non est , quia ex duobus constat : huc te volebam , purum dico non simplicem , sed æqualem , nitidum , ab omni obscuritate & inanitate alienum : est ergo color callidis mistus ex aqueo multo intenso , & puro , pauco , flauo & viridi , bene mistis puris nitidis ac plenis. Hæc igitur & ratione condiscere , & experimento cognoscere non arduum erit , si diligenter has differentias intellexeris , & sensu animaduuerteris ; cuiusmodi sit remissum quod opponitur intenso , simplex quod misto , æquale quod vndequaque est sibi simile , & aspicienti eandem retinet vim : plenum quod opponitur inani , purum quod turbulento , nitidum quod obscuro : splendet enim nitidum & densum , quod tam exili opponitur quàm raro.

His visis singulorum lapidum proprietates describamus , quas nos experimento edocti didicimus. Et primum scire decet eminenter in optimis has inueniri , in vnaquaque autem simpliciter.

1 Initium autem faciemus à gemmis Adamantis ; igitur proprium est vibrare lumen : nec alia ei gemma compar , adeò autem efficax est in hoc munere , vt flauis etiam vibrent & rubri ; nec alio distinguebam rubrum adamantem à carbunculo , quàm quòd licet ruber esset , efficaciter vibrabat lumen.

2 Callidis proprium est rutilare , seu colorem variare è candido in ceruleum , tantà gratiâ , vt gemmarum videatur præstantissima : sed vnam tantum vidi perfectam , precio æquabat adamantem , pulchritudine longè superabat , solâ duritie inferior.

3 Smaragdi proprium est , implere oculos virenti colore : atque adeò vt non prata campique herbacei tantum possint : hic vigor in orientali. Quæris causam miraculi , sedet in ea gemma multiplex viriditas , quasi corticatum , altera sub altera latitante. Præcipuum naturæ miraculum , quo oculum recreat.

4 Spinella à *σπινδιζω* quod est *scintillo* dicta ; quasi enim scintillas emittat , fulget : non est è carbunculi genere , multò tenerior scilicet orientali , durior Europeo , & splendore differens , ni forsan fæminæ rationem habeat : nam sunt & sexus discrimina , licet obscuriora quàm in plantis , & in illis quàm in animalibus : ob id lætior carbunculo. Sed & id ab aliis narratur. Sapphiri proprietates est oculorum gratia , vt hic solus graciosus dici mereatur inter gemmas. Refert cælum purum atque serenum lætâque faciem. Vidi semel pulchrum : res nescio quid maiestatis habet.

5 Præstius gemma sui generis , semper

guttis respersa , plerumque nigris , rarius rubris ; colorem docet nomen inde sumptum , crescit in immensum : orientalis optima & dura , vt in reliquis etiam gemmis : parum nitet , multò minus splendida est , est tamen perspicua : visui confert , turbidâ sunt substantiâ , idèò retundunt & hebetant.

6 Carbunculi autem veri proprium est fulgere , quod nulli alij conuenit gemmæ , verùm qui propriè sunt carbunculi prunnarum instar , etiam nocte ipsa lucent. Fulgor autem est qui proprius soli est , cum gemma vincit visum.

7 Margaritæ præter rotunditatem venustas plurima inest , & gratia & remissio quædam , quæ vires cum non multum animum moueant , homo in earum cognitione facilius decipi potest , quàm vllâ aliâ in gemmâ.

8 CrySTALLUS colore similis est adamantis , non tamen vibrat vllò modo , & mollis est : est autem aliud quo non vibret à mollitie raritas , & quoniam splendoris minimum continet ; præterea exagona figura est. Proprium eius est languor cum mollitie.

9 Iris enim & ipsa exagona est , sed adiectis extremis superficiebus prismatis cui adiectæ sint , vtrinq; pyramidis singulæ formam refert : vt octo habeat angulos solidos , superficies autem nouem , sex paruas , & trigonas tres maiores & quadratas. Cumque talem lapidem non arte factum , sed à natura inueneris , eundem etiam duriores crystallo experieris , & colore quasi oleagineo : atque expositus oculo , iridis formam & longè pulchriorem atque exactiorem , in aduerso pariete refert. Indicus tamen vt pleraque ex ea regione præstantior , durior , puriore substantiâ , & densior. Plinius autem cum naturam prismatis crystallini ignorauerit , iridem ob solem contingere interpretatus est.

10 Chalazia quasi grandinea quod grandini assimiletur , turbida est & rotundæ formæ accedit , crystallo similis , sed adamantinâ duritie : Quis tot notis dubitare potest , quod species non sit ab adamante , crystallo , iridèque distincta : nam magnæ plures inueniuntur , quod in adamantum specie non licet : sunt etiam durissimæ atque ob id à natura crystalli alienæ , turbidæ quoque , ac quasi rotundæ , vt neutrum horum conueniat. Fertur etiam sitim sub lingua detenta extinguere : eaque est verè quam falsò iactant , allecatorium.

Carchedonius lapis est , quem vocant Granatum de Syria : similis est hyacintho , neque cum Granato Hispanico vnus est specie , non color , non durities , non nitor , non gratia conuenit : cum enim minus nitet , longè tamen aspectus iucunditate illum superat , colorem non grani sed floris mali punici imitatur : nec admodum perspi-